

El llenguatge

De si mateix

26/VII/1978

La forma **si** representa el pronom reflexiu de tercera persona. Cal entendre, és clar, el pronom reflexiu fort. Sobre aquest pronom, Fabra, a les seves gramàtiques (1918 i 1956), diu que en alguns casos és preferible **ell** a **si**, sobretot en el plural: **Parlaven entre ells. Quatre i nou són dos nombres primers entre ells.** I aquesta és tota la informació que tenim sobre aquest pronom.

Resulta, doncs, difícil de circumscriure en una norma precisa i categòrica tots aquells casos en què escau plenament de recórrer al reflexiu **si**. Però com que tenim molts exemples del mateix Fabra sobre l'ús d'aquest pronom bé podem fer algunes indicacions que es desprenen del seu examen.

El pronom **si** s'usa sempre després d'una preposició, talment com **mi**. I sol anar reforçat amb la forma **mateix**: **Anava contra si mateix, Ell paria sempre de si mateix, ...que es mou per si mateix, ...que es tanca per si mateix, ...acte d'hipnotitzar-se a si mateix, ...prendre sobre si mateix.** A l'exemple següent (del mot **acaronar**, del Diccionari General) no figura el mot **mateix**, però el podria admetre: **Acostar (algú) amorosament a si com per protegir-lo.**

El pronom **si** tant pot representar persones com coses. En el primer cas, el conjunt **si mateix** pot alternar amb un **mateix**. Fabra sol preferir la primera solució però en la definició del mot **autofagia** (DGLC) recorre a la segona: **Nutrició per consumpció dels teixits d'un mateix.** Després d'una forma verbal el subjecte no sobreentès i representat per una forma altra que un pronom personal, Fabra recorre a **ell** (o **ella**). Heus ací les definicions dels mots **autobiografia** i **autoretrat**: **Biografia d'una persona feta per ella mateixa, Retrat d'algú fet per ell mateix.**

Indiquem, finalment, un parell d'usos especials de **si** (sense **mateix**): **Tornar en si, Estar fora de si.**

Albert Jané